

TYÖELÄMÄ- JA TASA- ARVOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 6/2006 vp

Hallituksen esitys laiksi työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 25 päivänä huhtikuuta 2006 lähettänyt työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain muuttamisesta (HE 43/2006 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- johtaja Leo Suomaa ja neuvotteleva virkamies Pia Jokinen, sosiaali- ja terveysministeriö
- hallitussihteeri Seija Jalkanen, työministeriö

- lakimies Timo Koskinen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- työympäristöasiantuntija Erkki Auvinen, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- lakimies Paula Ilveskivi, Akava ry
- asiantuntija Jyrki Hollmén, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- lainopillinen asiamies Janne Makkula, Suomen Yrittäjät
- työympäristöjohtaja Heimo Määränen, Palvelualojen ammattiliitto PAM ry
- työsuojelusihteeri Veijo Huotari, Rakennusliitto
- asiantuntija Nina Meincke, Suomen Kaupan Liitto.

HALLITUKSEN ESITYS

Työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäviksi säännökset yhteisen työpaikan, yhteisen rakennustyömaan ja yhteisten vaarojen torjunnan yhteistoiminnan järjestämisestä. Yhteisen työpaikan yhteistoimintaosapuolina olisivat pääasiallista määräysvaltaa käyttävä työnantaja ja tämän palveluksessa oleva työsuojeluvaltuutettu.

Yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevillä, eri työnantajien palveluksessa olevilla työntekijöillä olisi oikeus valita yhteinen työsuojelu-

valtuutettu ja kaksi varavaltuutettua edustamaan heitä työsuojeluyhteistoiminnassa.

Jos työnantajat eivät nimeäisi yhteistoimintaan yhteistä työsuojelupäällikköä, työsuojelupäällikön tehtävistä huolehtisi pääasiallista määräysvaltaa käyttävä tai pääurakoitsijan asemassa oleva työnantaja.

Lakiin otettaisiin myös säännökset yhteisen työpaikan ja yhteisen rakennustyömaan työsuojeluvaltuutetun lisätehtävistä johtuvista esimerkiksi ajankäyttöoikeuksista ja muista oikeuksista selvittää ja seurata yhteisen työpaikan olosuhteita ja ulkopuolisen työnantajan palveluksessa

olevan työsuojeluvaltuutetun kulkuoikeuksista yhteisellä työpaikalla.

Yhteisen työpaikan yhteistoiminta-asiat käsiteltäisiin työsuojelutoimikunnassa tarpeen vaatiessa laajennetulla kokoonpanolla.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Käsitellessään viime syksynä hallituksen esitystä laiksi työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta (TyVM 7/2005 vp — HE 94/2005 vp) valiokunta piti välttämättömänä, että yhteisille työpaikoille saadaan mahdollisimman nopeasti toimivat pelisäännöt yhteistoiminnan järjestämisestä. Valiokunta toteaa tyydytyksellä, että tätä koskeva lakiehdotus on nyt saatu eduskunnan käsiteltäväksi.

Viime vuosina ovat yhteiset työpaikat eri toimialoilla lisääntyneet. Työt jakautuvat usein monille alihankkijoille ja urakoitsijoille. Myös perinteisillä toimistotyöpaikoilla voi toimintojen ulkoistuksen seurauksena työskennellä useamman työnantajan työntekijöitä. Rakennustyömaat, prosessiteollisuuden laitokset, telakat ja tavaraterminaalit ovat esimerkkejä sellaisista yhteisistä työpaikoista, joissa on suuri tapaturmariski. Yhteisillä työpaikoilla tapahtui 44 % kuolemaan johtaneista tapaturmista vuosina 1997—2002.

Eri työnantajien töiden yhteen sovittaminen on vaikeaa. Yhteensovittamisongelmia on yhteisillä työpaikoilla aiheutunut esimerkiksi itsenäisten työnsuorittajien kytkemisestä yhteistyöhön, yhteydenpidosta ulkomailla oleviin työnantajiin ja yhä laajenevasta työvoiman vuokrauksesta. Riskit ovat usein ennalta arvaamattomia, ja niiden ehkäiseminen vaatisi kaikkien toimijoiden kiinteää yhteistyötä.

Työsuojeluyhteistoiminnassa ongelmana on ollut kokonaisvaltaisten toimivaltuuksien puute. Kullakin työsuojeluvaltuutetulla on ollut laissa säädetty oikeudet ainoastaan suhteessa omaan työnantajaansa ja tämän työntekijöihin. Minäkään yrityksen työsuojeluvaltuutetulla ei ole ollut toimintaoikeuksia kaikkiin yhteisellä työpaikalla toimiviin.

Lakiehdotuksen mukaan yhteisen työpaikan yhteistoimintaosapuolina ovat pääasiallista määräysvaltaa käyttävä työnantaja ja tämän palveluksessa oleva työsuojeluvaltuutettu. Pääasiallista määräysvaltaa käyttävän työnantajan työsuojeluvaltuutetulla on oikeus seurata ja selvittää kaikkien yhteisellä työpaikalla toimivien tahojen työturvallisuusasioita yhteisen työpaikan vaarojen osalta. Hänellä on soveltuvin osin samat oikeudet kuin kunkin toimijan työsuojeluvaltuutetulla on. Hänellä ei kuitenkaan ole työn keskeyttämisoikeutta suoraan toisen työnantajan tai yrittäjän työhön.

Yhteisellä rakennustyömaalla työskentelevillä, eri työnantajien palveluksessa olevilla työntekijöillä on lakiehdotuksen mukaan oikeus valita yhteinen työsuojeluvaltuutettu ja kaksi varavaltuutettua edustamaan heitä työsuojeluyhteistoiminnassa. Valtuutetun oikeudet ovat samat kuin tavallisellakin työpaikalla, ja hänellä on oikeus tarvittaessa keskeyttää kaikkien työnantajien ja yksityisten työnsuorittajien työ.

Uudistuksen myötä yhteisten työpaikkojen työsuojeluvaltuutettujen tehtävät laajenevat ja monimutkaistuvat. Yhteisillä työpaikoilla toimivat työsuojeluvaltuutetut tarvitsevat lisää aikaa tehtäviensä hoitamiseen. Tehtävien laajentuessa työsuojeluvaltuutettu tarvitsee myös lisäkoulutusta perehtyäkseen vaaroihin, joita yhteisellä

työpaikalla työskentelevien eri ammattiryhmien työhön liittyä.

Lakiesitykseen ei sisälly yhteisten vaarojen työpaikkojen osalta vastaavanlaisia säännöksiä kuin yhteisten työpaikkojen osalta. Yhteisten vaarojen työpaikkoja voivat olla esimerkiksi kauppakeskukset tai rautatieasemat, joissa on paljon erillisiä palveluyrityksiä. Kauppakeskuksessa voi työskennellä satoja työntekijöitä, mutta yksittäisten työpaikkojen pienuudesta tai muista syistä johtuen vain harvoilla työntekijöillä on työsuojeluvaltuutus. Kuitenkin yhteisten vaarojen ehkäiseminen voisi edellyttää laajempaa yhteistoimintaa työnantajien ja työntekijöiden kesken. Lakiesityksen perustelujen mukaan

yhteisten vaarojen työpaikkojen osalta asiaa selvitetään työmarkkinajärjestöjen kesken. Valiokunta pitää tätä selvitystyötä tärkeänä ja katsoo, että yhteistoiminnan kehittämisellä voidaan merkittävästi parantaa myös näiden työpaikkojen työsuojelua kartoittamalla riskejä ja ennaltaehkäisemällä onnettomuuksia ja ammattitauteja.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jukka Gustafsson /sd
vpj. Anne Holmlund /kok
Sari Essayah /kd
Susanna Haapoja /kesk
Anneli Kiljunen /sd
Esa Lahtela /sd
Markus Mustajärvi /vas

Leena Rauhala /kd
Tero Rönkä /sd
Arto Satonen /kok
Kimmo Tiilikainen /kesk
Pekka Vilkuna /kesk
Jaana Ylä-Mononen /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ritva Bäckström.